

کارشناسان «پیامدهای مداخلات غیرکارشناسی در اقتصاد» را تبیین کردند

قیل و قال سیاسی، خاموشی اقتصادی

سپیده پیری خبرنگار

در شرایطی که وضعیت اقتصاد کشور بسامان نیست برخی مسئولان آگاهانه و ناآگاهانه با اظهارنظرهای غیرکارشناسی هیزم در این آتش می‌ریزند. اظهارنظرها در حالی مطرح می‌شود که کارشناسان بارها خطر نظرات شبهه‌کارشناسانه را گوشزد کرده‌اند، اما همچنان مسائل روز اقتصادی مورد توجه غیرکارشناسان است. از تحلیل و تعریف شاخص‌های کلان گرفته تا توصیه به خرید یک کالای مشخص با منع شهروندان نسبت به استقبال از یک بازار ویژه، در برخی موارد نیز با فراتر گذاشته و برآی ناکامی‌ها تحلیل‌هایی ارائه می‌کنند که عموماً چیزی نیست جز توپ را در زمین دیگری انداختن. غافل از آنکه اقتصاد میدان‌تسویه حساب‌های سیاسی نیست. هیاهویی عامه پسند که با به راه انداختن جو روانی منفی اعتماد عمومی را سلب می‌کند و اقتصاد را به بیراهه می‌کشاند. پرسش مهمی که در این میان مطرح می‌شود این است که اظهارنظرهای غیرکارشناسی در فضای مجازی و واقعی چه تبعاتی برای اقتصاد به‌همراه دارد؟ کارشناسان دراین باره به «ایران» پاسخ دادند.

دکانی برای غیر متخصصان ناتوان

یکی از مشخصه‌های مهم اجتماعی جامعه ما این است که هر فردی به‌راحتی در مورد هر چیزی اظهار نظر و امری به‌نام تخصص‌گرایی را مخدوش می‌کند.

قطعا، میان تخصص‌گرایی‌نخبه‌سالار و تخصص‌گراییی—دموکراتیک تفاوت‌های مهمی وجود دارد که باید به آنها توجه جدی داشت. اولی، همراه با نگاه از بالا به پایین متخصصان و دومی همراه با نگاه مردم‌گرایانه متخصصان است.

در اولی، مجالی برای صدای اعتراضی مردم وجود ندارد و در دومی چنین مجالی در چارچوب رویکرد توسعه مشارکتی از پایین به بالا وجود دارد. چنین تفاوت مهمی، به معنای نادیده گرفتن کلی امر تخصص‌گرایی و میدان دادن به هر نوع اظهار نظری مخصوص به نام‌های بومی گرای نیست که مد زمانه شده است. بومی‌گرایی بدون درک و فهم آنچه در سطح اول اندیشه‌ورزی جهانی می‌گذرد، امکان‌ناپذیر است و تنها دکانی است برای آثانی که ناتوانی‌های تخصصی خود را در سایه چنین عنوانی پنهان می‌کنند.

چرا، بخصوص، در عرصه سیاستگذاری‌های مهم اقتصادی و اجتماعی، چنین وضعی وجود دارد؟ چرا به‌راحتی افراد در مورد مسائل تخصصی اظهارنظر می‌کنند که ممکن است با الفبای آن آشنا نباشند؟ چه ارتباطی میان اظهارنظرهای غیرتخصص گرایانه در عرصه سیاستگذاری و اظهارنظرهای عمومی در سطوح پایین وجود دارد؟ پاسخ پرسش اول را باید در قواعد بازی جست‌وجو کرد که زمینه‌ساز آن شده‌اند. اولویت تعهد بر تخصص، یک قاعده‌زای است. قاعده‌ای که میدان را برای داد و قال و هیاهوی بدون پشتوانه تخصصی باز می‌کند.

در چنین موقعیتی، آثانی برنده هستند که توانایی داد و فریاد کشیدن را بیش‌تر دارند و به‌جای اتکای به حجت و استدلال قوی و معنوی، به رنگ‌های گردن قوی متکی هستند. قاعده دوم، نبود نظام حزبی مدرن است. این قاعده، اجازه می‌دهد که هر کسی که توانایی بیش‌تری در انطباق با قاعده اول دارد، بر مسندهای مهم بنشینند و در تصمیم‌گیری‌های مهم، به ابفای نقش بپردازد. در نظام حزبی مدرن، حساب و کتابی وجود دارد. هر کسی امکان قرار گرفتن در هر موقعیتی را پیدا نمی‌کند. فرایند تخصص‌گرایانه‌ای را بر حسب سوابق تحصیلی و تجربه کاری باید طی بکند و صلاحیت‌های خود را به اثبات برساند.

در پاسخ به پرسش دوم، باید گفت وقتی از بالا، قواعد نادرست، وضع و نهادینه می‌شود طبعا کار در پایین سخت‌تر می‌شود. تقسیم کاری که باید شکل بگیرد نمی‌گیرد و در نتیجه، افراد، نتوان برادشت‌ها و تحلیل‌های بدون پشتوانه تخصصی را ناچار می‌شوند در قالب ضرر و زیان‌های مالی یا لغظ‌های آزرده‌پند اثرگذار بر رابطه دیگران با آنان، بپردازند. راه‌کارها به تغییر قواعد بازی رسمی و حاکمیت اصول تخصص‌گرایی و شایسته سالاری ره می‌برد. یعنی به نظام حکمرانی.

اخذ تصمیمات صحیح و اجرای توانمند این تصمیمات، دو مؤلفه اساسی، نظام حکمرانی است. در غیاب اصول تخصص‌گرایی و شایسته‌سالاری و نظام حزبی مدرن، امکان تأمین این دو مؤلفه، متنفی است. به بیانی دیگر، بدون تأمین چنین اصولی، امکان بهبود کیفیت حکمرانی، وجود ندارد. هر گاه رویه و قاعده بازی حجت قوی و معنوی، جای رویه رنگ‌های قوی را بگیرد، می‌توان به چنین تحولی امیدوار بود.

افزایش ۱۶.۴ درصدی صادرات فرش

دستباف در ۹ ماهه امسال

رئیس مرکز ملی فرش ایران از افزایش ۱۶.۴ درصدی وزن صادرات فرش دستباف در ۹ ماه امسال نسبت به مدت مشابه پارسال خبر داد. «فرحناز رافع» افزود: در ۹ ماهه امسال بیش از ۲ هزار و ۷۶۴ تن فرش دستباف ایران به کشورهای هدف صادر شده که این رقم مرکز فرش ایران با اعلام اینکه امسال ۲۶۱ هزار و ۶۴ نفر قالیباف بیمه تأمین اجتماعی شده‌اند، خاطرنشان کرد: پیش‌بینی برای ۲۰ درصد افزایش بیمه‌شدگان در سال ۱۴۰۰ به تعداد ۳۱۳ هزار نفر با تخصیص مبلغ حدود یک‌هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان انجام شده است. رافع همچنین با اشاره به آمار تولید فرش دستباف در ۱۰ ماهه امسال، از رشد ۳۴ درصدی در این حوزه خبر داد.وی یادآور شد: در ۱۰ امسال یک میلیون و ۸۶۹ هزار و ۴۰۳ متر مربع فرش دستباف تولید شد که پارسال این رقم یک میلیون و ۲۳۱ هزار و ۳۲۱ مترمربع بوده است. رئیس مرکز فرش ایران همچنین درباره میزان تولید فرش دستباف بر اساس نوع تولید، بیان‌داشت: ۴۲ درصد از فرش تولیدی تا پایان دی‌ماه امسال فرش تجاری، ۱۹ درصد درشت‌باف، ۱۶ درصد ظریف و کرک، ۹ درصد تابلو فرش، هشت درصد گبه و ۶ درصد تمام ابریشم بوده است.مجموع جهانی صادرات فرش دستباف در سال ۲۰۱۹ افزون بر ۸۰۰ میلیون دلار بوده که سهم ایران ۷۳ میلیون دلار از این رقم ثبت شد/ایرنا

اینکه سه دهه پس از اتمام جنگ عراق علیه ایران، اوضاع اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور همچنان آشفته و بی‌ثبات است، دلایل متعددی دارد اما شاید بتوان گفت که یکی از مهم‌ترین دلایل، ورود غیرمتخصص‌ها به حوزه‌های تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرایی در موضوعات و معضلات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است. شاید بتوان گفت که ریشه این کج سلیقگی در کل حوزه‌های علمی علوم انسانی وجود دارد. از زمانی که نوجوانان و جوانان ما در مرحله انتخاب رشته تحصیلی در دوره متوسطه قرار می‌گیرند، متأثر از فضای حاکم بر جامعه و بخصوص بر خانواده‌ها و مشاوران آموزشی و به تصور اینکه رشته‌های علوم انسانی محفوظاتی و با دامنه‌ای محدود و بی‌نیاز از تفکر-تلقی می‌شوند و بنابراین گرایش‌های علوم انسانی بی‌اهمیت شمرده می‌شوند، عمده جوانان مستعد را به انتخاب رشته‌های علوم تجربی (بخصوص پزشکی و مهندسی) هدایت می‌کنند، بسیاری از مشکلات اجتماعی و اقتصادی در کشور نمود پیدا کرده و لاینحل باقی مانده‌اند. این انحراف اگر چه از پیش از انقلاب وجود داشت اما بعد از انقلاب با گسترش این تفکر که علوم انسانی عمده‌ا وارداتی و حاروی ارزش‌های غربی است، پررنگ‌تر شده و گریز از این حوزه‌ها توسط استعدادهار را بیش از گذشته تشدید کرده است. برخلاف این فضای ضدتوسعه‌ای، باید گفت که علوم انسانی به‌دلیل پیچیدگی و ظرفت حاکم بر موضوع مورد مطالعه یعنی انسان، نیازمند ورود افراد با استعداد و برخوردار از ضریب هوشی بالاست تا بتوانند معضلات و چالش‌های این حوزه‌ها را به خوبی مهار کند.

متأسفانه، برخوردهای عوامانه با موضوعات پیچیده، حساس و بسپار ظریف حوزه‌های علوم انسانی محدود به بخش آموزش نشده و به حوزه‌های تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرایی کشور تسری پیدا کرده است. از آنجا که مسائل اقتصادی و اجتماعی در متن و بطن زندگی مردم است و در عمل توده مردم و بخصوص نخبگان این مسائل را تجربه می‌کنند و بنابراین آگاهی‌هایی در این حوزه‌ها پیدا می‌کنند و براساس همین آگاهی‌های تجربی اظهار نظر کرده و بعضاً به تجویز نسخه هم ورود می‌کنند. با این وصف، ورود این گروه از افراد غیرمتخصص در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی هزینه‌چندانی برای جامعه ندارد چون نقش چندانی در تصمیم‌گیری و تخصیص منابع مالی و غیرمالی ندارند. مشکل از آنجا شروع می‌شود که افرادی در حوزه‌های تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرایی در سه حوزه مهم و تأثیرگذار اقتصادی، اجتماعی

و سیاسی خود را متخصص و صاحب نظر پنداشته و بی‌نیاز از کمک و مشورت متخصصان، تصمیمات غیرتخصصی و غیرعلمی می‌گیرند. تصور این افراد آن است که با خواندن مطالب اقتصادی در روزنامه‌ها یا گوش دادن به صحبت‌های متخصصانی که به جلسات خود دعوت می‌کنند، آنان را متخصص کرده و مستعنی از اخذ مشورت در تصمیمات حساس و بسیار مهم اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌کنند. حاصل این روند البته، اتلاف منابع مالی و غیرمالی فراوان و نیز فرصت سوزی‌های جبران‌ناپذیر در کشور خواهد بود. تجربه سه دهه گذشته مملو از این تصمیمات غلط و تبعات سنگین آنهاست.

این نکته نیز قابل ذکر است که حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی به حدی گسترده و تأثیرگذارند که حتی افراد متخصص در شاخه‌های متعدد نیز قادر نیستند در شاخه‌های دیگر این علوم ورود کرده و راه حل ارائه کنند چه رسد به افراد غیرمتخصص. به‌عنوان مثال در حوزه اقتصاد، متخصصان حوزه پول و بانک الزاماً قادر به ارائه نسخه و راه حل برای موضوعاتی مثل مالیات یا اشتغال و فقر نیستند زیرا پیچیدگی این زیرشاخه‌ها به حدی است که نیاز به تخصص‌های جداگانه دارد. علاوه بر پیچیدگی‌های حاکم بر حوزه اقتصاد به‌طور کل، شرایط زمانی و مکانی خاص ایران درحال حاضر، این ظرفت‌ها و پیچیدگی‌ها را دروچندان کرده است و بنابراین تصمیم‌گیری در مورد آنها تنها نیاز به افراد متخصص و پرتجربه آن‌هم در گرایش‌های مختلف اقتصادی دارد، بلکه حضور متخصصان گرایش‌های مختلف حوزه‌های سیاسی و استراتژیک و نیز گرایش‌های مختلف حوزه‌های اجتماعی اجتناب‌ناپذیر است. توضیح آنکه، به‌دلیل وابستگی شدید اقتصاد کشور به فروش نفت از یکسو و واردات کالاها و خدمات مورد نیاز بخش‌های مختلف تولید و مصرف از دیگر سو، روابط اقتصادی با دیگر کشورها بخصوص با کشورهای پیشرفته اقتصادی اهمیت حیاتی دارد. اما پیش نیاز برخورداری از روابط مطلوب اقتصادی، داشتن روابط سیاسی مناسب با این کشورها است. علاوه بر اهمیت اقتصاد و معیشت مردم، قرار گرفتن کشور در منطقه‌ای بسیار استراتژیک و پراهمیت از منظر جغرافیایی، داشتن روابط مناسب و متوازن با جهان خارج بسیار پراهمیت و حتی حیاتی است. به‌دلیل همین اهمیت، تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی در حوزه روابط سیاسی و اقتصادی با جهان خارج بسیار حساس و حیاتی است. حساسیت این موضوعات به حدی است که حتی اظهار نظرهای غیرتخصصی توسط افراد تأثیرگذار می‌تواند تبعات وسیع، دیرپا و جبران‌ناپذیری برای امروز و فردای کشور داشته باشد. هرچه این حساسیت و ظرفت در روابط سیاسی و اقتصادی با جهان خارج بیشتر باشد، متأسفانه ورود به تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی و تجویز نسخه توسط افراد غیرمتخصص اما مسئول

▪ پنجشنبه ۱۴ اسفند ۱۳۹۹

▪ سال بیست‌وهفتم

▪ شماره ۷۵۸۱

در قرض الحسنه کارنامه روشنی داریم

مرتضی اکبری مدرس دانشگاه و مدیرعامل بانک مهر ایران

قرض الحسنه در کشور ما نهادهی دیرپاست. عقد مبارک قرض الحسنه ریشه در دین و فرهنگ ما دارد. با این همه، قرض الحسنه به‌طور ساختارمندتر از دهه ۱۳۴۰ شمسی مورد توجه بخشی از جامعه و به‌ویژه بازاریاران بوده است و برخی از صندوق‌های تشکیل شده در آن زمان، فعالیت خود را تاکنون ادامه داده‌اند. پس از انقلاب اسلامی، با عنایت به رویکردی که جامعه در مبارزه با فقر و محرومیت‌زدایی در پیش گرفت، بیش از پیش به این عقد توجه شد؛ به‌ویژه اینکه در آیات و روایات مختلف تأکیدات زیادی روی این موضوع شده است.

هر چند قرض الحسنه سابقه‌ای طولانی دارد، اما امروزه بیش از هر زمان دیگر فعالیت مبتنی بر این عقد گسترش یافته و افراد بیشتری از تسهیلات قرض الحسنه بهره‌مند می‌شوند. علت را نیز باید در منسجم‌تر شدن فعالیت‌های مبتنی بر عقد قرض الحسنه از سوی شبکه بانکی جست‌وجو کرد. در کنار هزاران صندوق قرض الحسنه که به‌صورت سنتی در کشور فعالیت کرده و از کار مردم گرّه باز می‌کنند، بانک‌های مختلف نیز نسبت به پرداخت تسهیلات قرض الحسنه اقدام می‌کنند که شناخته شده‌ترین نمونه این تسهیلات، تسهیلات قرض الحسنه ازدواج است. بر این‌ها فعالیت متمرکز دو بانک تخصصی قرض الحسنه را نیز بیفزایید.

اگر در گذشته فرد مرادوات مالی خود را از طریق بانک‌ها پیش می‌برد و تأمین مالی به‌صورت قرض الحسنه را از طریق صندوق‌ها و با سازوکارهای سنتی انجام می‌داد، امروزه به‌پشتوانه توجه بیشتر شبکه بانکی به عقد قرض الحسنه، می‌تواند هر دو خدمت را به‌صورت یکپارچه و از بانک‌های کشور دریافت کند. افزایش چشمگیر تعداد تسهیلات پرداختی در حوزه قرض الحسنه، نشان می‌دهد بانک‌ها فعالیت خود را در این بخش گسترش داده‌اند. بیشتر شدن تعداد دریافت تسهیلات قرض الحسنه از این حیث اهمیت دارد که اقتصاد کشور در سال‌های اخیر با چالش‌هایی از جمله تحریم‌های ظالمانه، همه‌گیری بیماری کرونا، تورم، رکود و... روبه‌رو بوده و این مسأله فشار را بر دهک‌های پایین درآمدی، صاحبان کسب و کارهای خرد و افراد فاقد درآمد ثابت افزایش داده است. در نتیجه چنین افرادی بیش از پیش به دریافت تسهیلات قرض الحسنه نیاز دارند و پاسخگویی مناسب به نیاز این قشر برای تأمین مالی بدون پرداخت سود حائز اهمیت است.

نسبت مبلغ تسهیلات قرض الحسنه به کل تسهیلات پرداخت شده از سوی شبکه بانکی که در برخی از سال‌ها با کاهش روبه‌رو شده بود، در سه سال گذشته افزایش یافته و این خود گواهی است بر این مدعا که عملکرد شبکه بانکی در حوزه قرض الحسنه در سال‌های اخیر بهبود یافته است. همچنین تسهیلات قرض الحسنه پرداخت شده از سوی بانک‌ها نسبت به منابع قرض الحسنه در طول سال‌های اخیر درصد قابل قبولی بوده که نشان می‌دهد منابع قرض الحسنه به‌درستی و در سرفصل‌های مربوطه هزینه شده است.

این توفیقات در حالی به دست آمده که گسترش استفاده از قرض الحسنه و افزایش دربرگیری آن با چالش‌هایی نیز روبه‌روست. یکی از مسائل سقف وام قرض الحسنه است. هر چند بانک مرکزی در گامی رو به جلو سقف وام قرض الحسنه را از ۲۰۰ میلیون ریال به ۳۰۰ میلیون ریال افزایش داده، اما با عنایت به نرخ تورم در سال‌های گذشته و از دست رفتن بخشی از ارزش پول ملی، نیاز است تا سقف وام قرض الحسنه دست‌کم برای مصارفی همچون اشتغال‌زایی تا یک میلیارد ریال افزایش یابد. این افزایش باعث می‌شود بیش از پیش امکان استفاده از تسهیلات قرض الحسنه برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای خرد فراهم شود.

چالش دیگر که البته صرفاً معطوف به قرض الحسنه نیست و تمام تسهیلات بانکی را در برمی‌گیرد، فرآیندهای بوروکراتیک بانکی، سازوکار پرداخت تسهیلات و همچنین نوع و نحوه دریافت ضمانت است. البته بانک‌های قرض الحسنه در حوزه خدمات غیرحضوری بانکی گام‌های بلندی برداشته‌اند و تا حد زیادی از فرایندهای سنتی بانکی کاسته‌اند. اقدامات این بانک‌ها که در حوزه بانکداری خرد فعالیت می‌کنند و با تعداد زیادی از مشتریان سروکار دارند باعث شده خدماتی همچون افتتاح حساب و درخواست تسهیلات اکنون به‌صورت غیرحضوری ارائه شود. با این همه مشکلات مربوط به تضامین تسهیلات کمابیش به قوت خود باقیست.

مشتریان بدحساب بانکی آن‌قدر زیاد نیستند که سختگیری‌های کنونی برای پرداخت تسهیلات نیاز باشد، اما بانک‌ها بنا بر دستورالعمل‌های موجود نهاد ناظر و همچنین وجود نداشتن راهکارهای جایگزین ناگزیر از دریافت تضامینی هستند که گاهی تأمین آن برای برخی از مردم دشوار می‌شود. راه‌حل در بهبود رویه‌های اعتبارسنجی و پرداخت تسهیلات مبتنی بر اعتبار راه فرد است. جایگزین شدن اعتبار افراد به جای دریافت تضامین، نیازمند گذشتن زیرساخت‌های حوزه اعتبارسنجی و اتصال سامانه‌های مختلف اعم از شبکه بانکی، سازمان‌های خدماتی و... برای تبادل اطلاعات است. گام‌هایی در این مسیر برداشته شده و اکنون برخی از بانک‌ها تسهیلاتی را بر این اساس پرداخت می‌کنند. با این همه تثبیت و گسترش این روش نیازمند بهبود زیرساخت‌ها، تغییر در مقررات‌گذاری، تغییر فرهنگ تسهیلات‌دهی و دریافت تسهیلات در بانک‌ها و مشتریان آن‌هاست. با آسان‌تر شدن فرآیند کلی دریافت تسهیلات در کشور، می‌توان امید داشت دریافت تسهیلات قرض الحسنه نیز به‌طور خاص افزایش یابد و جامعه هدف این تسهیلات بتوانند بیشتر از گذشته از این عقد مبارک بهره‌مند شوند.

تسهیلات مسکن ۱۵۰ میلیون تومانی برای تولد فرزند سوم

نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصویب کردند که خانوارهای فاقد مسکنی که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ صاحب فرزند سوم شده یا می‌شوند ۱۵۰ میلیون تومان تسهیلات مسکن دریافت کنند.

حداکثر مدت بازپرداخت این تسهیلات ۲۰ ساله است. نمایندگان در جلسه علنی صبح (چهارشنبه) و در ادامه بررسی جزئیات لایحه بودجه ۱۴۰۰ در بخش هزینه‌ای بند ه تبصره ۱۶ تصویب کردند.

طبق این مصوبه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در راستای اجرای بند (ت) ماده (۱۰۲) قانون برنامه ششم توسعه، از طریق بانک‌های عامل مبلغ ۴ هزار و ۶۰۰ میلیارد ریال از هر محل از جمله منابع سپرده‌های پس‌انداز و جاری قرض الحسنه نظام بانکی به تفکیک، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ودیعه یا خرید یا ساخت مسکن (بنا به درخواست خانوار) با بازپرداخت حداکثر ۲۰ ساله برای خانواده‌های فاقد مسکن که در سال ۱۳۹۹ یا ۱۴۰۰ صاحب فرزند سوم به بعد شده یا می‌شوند به میزان یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال اقدام کند.

جزء الحاقی- بانک مرکزی مکلف است در راستای اجرای بند (ث) ماده (۱۰۲) قانون برنامه ششم توسعه از طریق بانک‌های عامل مبلغ ۴ هزار و ۶۰۰ میلیارد ریال از هر محل از جمله منابع سپرده‌های پس‌انداز و جاری قرض الحسنه نظام بانکی به تفکیک نسبت به پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ودیعه یا خرید یا ساخت مسکن (بنا به درخواست خانوار) با بازپرداخت حداکثر ۱۰ ساله برای خانواده‌های فاقد مسکن اعلام شد/ایسنا

درگاه‌های ارائه‌دهنده رمز ارز مسدود می‌شود

با توجه به اینکه در روزهای اخیر مسئولان بانک مرکزی بر ممنوعیت معامله رمز ارز بین افراد طبق قانون شورای عالی مبارزه با پولشویی و مصوبه هیات دولت در سال ۹۸ تأکید کردند، در این راستا شرکت شایرک بر پرداخت یا‌رها اعلام کرد که درگاه‌های الکترونیکی که کسب‌وکارهای غیر مجاز از جمله رمز ارز ارائه می‌کنند، مسدود خواهند شد.

با توجه به اینکه طبق گفته مسئولان بانک مرکزی بر اساس قانون شورای عالی مبارزه با پولشویی و مصوبه هیات دولت در سال ۹۸» مبادله رمز ارزها مانند بیت‌کوین در ایران» ممنوع است، در این راستا روز گذشته مرکز ملی فضای مجازی اعلام کرد که «سایت‌های خریدوفروش بیت‌کوین مجوز ندارند.

از سوی دیگر، همتی نیز مطرح کرده بود که قرار است کسانی که رسمی رمز ارز استخراج می‌کنند، بتوانند برای واردات از آن استفاده کنند و مبادله رمز ارزها بین یکدیگر مجاز نیست. بنابراین، مبادله رمز ارزها تنها برای استخراج رسمی رمز ارز در جهت واردات بلامانع است اما بهره‌برداری نیروگاه اتمی بوشهر پرداخت کند/ایسنا